

ובחרת בחיים

גיליון שבועי במשנת מרן האור החיים הק' זיע"א

תורת חיים

נושא תורני מרתק
לאור דברי האור החיים

בדבריו על הפסוק (כה, ב): "מֵאֵת כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יִדְבְּנוּ לְבוֹ תִקְחוּ אֶת תְּרוּמָתִי", מביא רבנו את הדין הבא: "אין פוסקים צדקה על היתומים, ואם לעשות להם שם מותר".

מקור הדברים בדברי הגמרא (בבא בתרא ה, א), לפיו כל דבר שיש בו משום טובה והנאה ליתומים קטנים, ניתן לגבות מהם כפי שגובים משאר בני העיר, כדוגמת גבייה לצורך מימון השמירה על העיר וכיוצא בזה.

בהמשך לכך מציינת הגמרא כי הוצאות צדקה, אם כי משאר בני העיר ניתן לגבות ואף בעל כרחם, יתומים קטנים אינם בכלל זה ואין לגבות מהם. עם זאת, מסייגת הגמרא ומציינת כי במידה והדבר נעשה לתועלתם החברתית - למשל במקרה בו יכבד אותם הדבר, מותר לגבות מהם צדקה כשם שנוטלים מאחרים.

בשלחן ערוך נפסק הדבר להלכה, וזו לשון המחבר (יו"ד רמח, א): "יתומים, אין פוסקין עליהם צדקה, אפילו לפדיון שבויים, אפילו יש להם ממון הרבה, אלא אם כן פוסקין עליהם לכבודם, כדי שייצא להם שם".

על כך מוסיף הרמ"א ומביא דוגמה למקרה בו כן ניתן לגבות מהם: "כגון שהיו להם קרובים עניים, והיה להם קצבה מאביהם כל שנה ושנה, ואין להם לאכול רק זו או יחזרו על הפתחים, ויהיה גנאי ליתומים, האפוטרופוס שלהם נותן מנכסיהם הקצבה לקרוביהם".

עם זאת, מצאנו בפוסקים (ש"ך ועוד) כי אף במקרה שנעשה הדבר על מנת לכבדם - במידה והאפוטרופוס של היתומים מסרב לכך למרות זאת, אין לכופף אותו לתת מנכסיהם לצדקה, ואף שמביא הדבר לכדי תועלת ליתומים מבחינה זו.

עוד כתבו הפוסקים (ב"ח, הובא בש"ך) כי כל היתר זה שייך אך ורק במידה ולעת עתה אין שמם של היתומים ידוע, ואילו התרומה לצדקה תוציא ותפרסם את שמם לטוב. אולם אם גם כך יצא להם שמם הטוב, אין כל היתר לכופם לתת צדקה.

לבצע והתשלומים המוטלים עליהם כדי לקדם את הענין, היה סמך, מעורפל וקודר ביותר.

אט אט למדו השניים כי מה שיפה במדינה זה לא התפוזים, הנופים או המנטליות הבוטה, אלא דווקא הבריורקריטיה. יפה כל כך, שזה נראה כמו ציור אמנות מודרני שמהיכן שרק תסתכל עליו לא תצליח לזהות מה מתרחש בו, ועצם הניסיון העקר יותר אותך עם סחרחורת ברמה רפואית.

מהנרס, מסתבר, צריך לעבור על התוכניות הקיימות ולאשר אותן, ורק אז לשרטט בעצמו את התוכניות החדשות. אלה יצטרפו למשנתו הסדורה של האדריכל, משנה עליה יש לשלם סכום של חמש ספרות, ורק אז ניתן לגשת לקונסטרוקטור. כן, יש מילה כזו.

זה האחרון יחווה את דעתו היקרה, ממש יקרה, ויחד הם ינפיקו את יצירת הפאר שתאפשר להם לגשת למחלקת הנדסה ולשמן אותה בכמה עשרות אלפי שקלים כדי לעבור את המשוכה שנקראת 'היתר בנייה'. אה, כמובן יש גם את היטלי ההשבחה הבאים לידי ביטוי בעיקר בחשבון הבנק.

בתום מסע ארוך ומאומץ העפיל יאיר אל הפסגה, נושם לרווחה ושולח ליועץ המשכנתאות את 'כל מה שצריך'. 'ועכשיו, זהו?' תלה יאיר עיניים מתחננות בשפופרת הטלפון.

'זהו, שלא' ענתה לו השפופרת בטון לעגני משהו. 'תלושי-השכר ותנועות העו"ש כבר אינן עדכניות, חלף זמן - תבין, ודרך אגב יש בעיה ברישום נסח הטאבו. צריך לבדוק את זה'.

מסתבר שמשפט הקסם 'צריך לבדוק את זה', הינו בתרגום חופשי: 'יש לך כמה חודשים פנויים?' והדבר בא לידי ביטוי בחודשיים נוספים של סחבת.

סוף כל סוף, סוף. האישורים תקפים, שרירים וקיימים, לא חסר אף מסמך, וכעת כל מה שנותר זה רק לבנות. כמובן אחרי ישיבה ממושכת עם מעצבת-פנים ופרדיה נרגשת מעוד שיק מכובד, כי הרי לא שייך שהמכתבייה של מוישי תחסום את הגישה למיטת הרביעייה והספרייה תסתיר את האור.

השלימות מורכבת מחלקים

התורה הקדושה מצוה על ישראל להרים תרומתם ונדבת לבם למשכן, ומפרטת בדיוק רב את התרומה שיש לקחת מהם (כה, ג - ז): "וְזֹאת תְּרוּמַת אֲשֶׁר תִּקְחוּ מֵאִתָּם, וְכֵן בָּאָה רִשְׁמֵה אֲרוּכָה: "וְזֶבֶד וְכֶסֶף וְנֶחֱשֶׁת, וְתַכְלֵת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ וְעִזִּים, וְעֹרֹת אֵילִם מְאֻדָּמִים וְעֹרֹת תַּחְשִׁים וְעִצֵּי שִׁטִּים, שְׁמֹן לְמָאֵר בְּשָׂמִים לְשֹׁמֵן הַמִּשְׁחָה וְלִקְטֹרֶת הַסַּמִּים, אֲבָנֵי שֹׁהַם וְאֲבָנֵי מִלֵּאִים לְאֵפֶד וְלַחֹשֶׁן".

הדבר מעורר תמיהה.

הלא ברור לכל בר דעת כי על מנת לבנות משכן להשראת השכינה בישראל, נדרשים אי-אלו חומרי גלם ורכיבים כאלה ואחרים שישמשו לצורך הבנייה, כמו גם לצורך הכנת בגדי הקודש לאהרן ולבניו.

מדוע אם כן נדרשה התורה לפרט בדיוק במה דברים אמורים? האם לא די לומר שיש להביא את כל הנדרש

שולחן שבת עם האור החיים

יאיר רכן על השלחן, מבט מזוגג בעיניו וידיו לופתות את מצחו בתנוחה שיש בה מן הייאוש, כשהטעם המר מזדחל ועולה בגרונו, מתגבר מרגע לרגע ומחכימו בטעמים חדשים, ולא ממש מלהיבים, בהם טרם נתקל עד היום.

זה עתה סיים שיחה נוספת, לאחר זו הקודמת שאף היא היתה המשך לקודמתה, בה הובהר לו כי עדיין, חסרים מסמכים, ולא מעט.

כשהחליטו יאיר ורעייתו, זוג המתקיים ממלגת-כולל ומשרה חלקית המספקים יחדיו משכורת המאפשרת קיום בסיסי ותו לא, להרחיב את ביתם הצנוע ולהעניק לילדיהם שנולדו בזה אחר זה את המרחב הנדרש, הם סוף סוף ראו את האור בקצה המנהרה.

לאחר שנים ארוכות של הסתפקות במועט, הן במישור הכלכלי והן מבחינת מיעוט המקום והחדרים, הגיעו בני הזוג למסקנה כי באו מים עד נפש. ולא רק עד נפש, אלא גם עד גובה השיש שבמטבח, בתוספת כתמי עובש נחמדים, וכך גם השתפלו להם כתמי המים מן התקרה ומטה בשל העדר איטום ראוי לשמו, אך נניח לזה.

'נרחיב?' היסס יאיר.

'נרחיב' אישרה אשתו במנוד ראש נחרץ, מאוששת ומאושרת מעצם המחשבה על כך.

'והעלויות?' הלמדן שבו התעורר, 'וכאב הראש הכרוך בכך?'

'יהיה בסדר' פסקה העוזר כנגדו, 'נתמודד. בדיוק כמו לוי ומורחי מקומה שלש שהוסיפו חדר, כמו לוינגר שבנו על הגג וכמו אחותי שהרחיבה את הסלון'.

שיחת טלפון רזיזה לבנק אישרה את שידע מכבר - כי העובדה שספרי מינוס נושרים מחיקו לא הולכת לתרום למהלך, ותמיהה שהדהדה מעבר לקו בשיחה עם הגמ"ח - מולו הוא מתמודד מזמן עם הקושי בהחזרי ההלוואה, הבהירה לו אף היא למעלה מכל ספק כי לא יהיה מנוס מלהזדקק לפתרון הקשוח, התובעני, המכונה משכנתא.

'היה בסדר' חזרה הגברת בטון מעויד, אך הפעם פחות נחרץ.

'היה בסדר' נשמע המסר גם מפיו של יועץ המשכנתאות, בקול אדיב ומבטיח, 'רק תשלח לי בהקדם נסח טאבו; היתרי בנייה; טופס ארנונה; אישור תשלום היטלי השבחה; תיעוד תנועות עו"ש בשלושת החודשים האחרונים ותלושי-שכר של מחצית השנה האחרונה'.

המושגים החדשים, הזרים לו, חגו סביב ראשו של יאיר ואיימו על שלוות רוחו. אך בקושי הצליח לחלץ לחישה: 'וזהו?'

'בינתיים' באה תשובה לקוננית, מרמזת משהו על העתיד, 'אה, וגם אישור כולל'.

אם אין ברירה, חבל לבזבז זמן. יאיר ורעייתו התגייסו לענין, חילקו ביניהם את המטלות והחלו לגייס מסמך אחר מסמך, בדי עמל וכמעט בדם יזע ודמעות.

כאן החל להתברר להם כי אם ראו את האור בקצה המנהרה - ככל הנראה לא הביטו בצד הנכון. החושך הסמיך שעטף אותם לשמע אותם המסמכים שעליהם לגייס כדי לגייס את אלה הראשונים, הפעולות שעליהם

ספיר ויהלום פניני מוסר ויראת שמים בפרשה

הישיבה בעיירה קורסון שבאוקראינה, בראשות הגאון ר' צבי הירש שלעז זצ"ל, משכה אליה את טובי הלמדנים והעמקנים מכל קצווי ארץ. מקרוב ומרחוק נהרו אליה עילויים צעירים וצורבים ששאפוניהם רמות ונשגבות, וכך יצא לה שמה כבית היוצר לתלמידי חכמים מופלגים וכור היתוך לכל למדן, חריף ומחונן.

האווירה הכללית בישיבה, דרך קבע, היתה סוערת ורוגשת. כמו מפל שוצף ניתכו סברות ונזרקו רעיונות תלמודיים לחלל האוויר, אגודלים התנופפו ומצחים התכווצו, ופה ושם אף נשמעה זעקת מחאה על פלוני שהעז - לדעת בר פלוגתתו, לסלף את הכוונה הנכונה בעומק הסוגיא.

הסיטואציה הבאה היתה אפוא חריגה בנוף, תמוהה מדי.

נער צעיר, אחד מאותם עשרות שליבם משכם הנה לבוא ולהתעלות במעלות התורה ולקנות קנייני נצח בכל חלקיה, ניצב לו בפנינת בית המדרש, פניו פונות אל הקיר וכתפיו רוטטות. מקרוב יותר ניתן היה להבחין בדמעות המלוחות, המרות, שזלגו ללא הפוגה מעיניו הלחות.

בסמוך אליו עמד בחור אחר, מחריפי התלמידים ומאריית שבחבורה, וארשת פניו נבוכה. נראה היה כי הוא מתחבט בינו לבין עצמו, שוקל את לבטיו לכאן ולכאן ולבסוף נפלה ההחלטה.

הוא התנער וניגש אל עבר הנער שבור-הלב, פוסע בדומיה עקב בצד אגודל ועושה הכל על מנת שזה האחרון לא ישם לב לכך שהוא מתקרב, והיטה אוזן ליבבות, עקב בדריכות אחר המתרחש.

לא חלפו כי אם כמה רגעים של הקשבה, שהפכה להבנה ואיתה באה ההמייה הנוראה, או אז דמעות בדמעות נגעו והוא סב על עקביו ומצא אף הוא קרן זוית, שם פרצו ממנו הדמעות כנחל נובע וסוער.

מה היה שם?

לימים ניאות אותו תלמיד, שהיה עד לנעשה והפך לחלק ממנו, לשתף באשר אירע שם באותם דקות. דקות של ימים התבררו כגורליות ביותר.

הנער הלה, על אף שאיפתו הכנה וצימאונו הרוחני לדבוק בתורה הקדושה, חסר היה את הכלים הגשמיים הנדרשים כדי לעמוד בסודם של שאר תלמידי הישיבה. מבחינת כשרון - הן בזיכרון והן בתפיסה וחיודוד, לא זכה הוא למתנה בה זכו שאר בני הישיבה, והוא השתרך אי שם מאחור עם כישרון בינוני ומטה.

אולם למרות הכל, הוא לא אמר נואש. הוא פנה לבחור, ואז לעוד אחד ואחריו לרעהו, כשהוא מפציר שוב ושוב כי ייאותרו להקדיש להם מעט מזמנם עבורו. רק זמן מועט, כזה שיעניק לו את ההזדמנות להתענג על מתיקות התורה ולהתקדם בכמה צעדים משמעותיים שסייעו בידו לעמוד על רגליו וללמוד בכוחות עצמו.

אפס, הסירוב היה עקבי. לא מתוך רוע לב חלילה ואף לא מתוך אדישות, אולם למעשה העדיפו בני הישיבה להצדיק את שהייתם בכור-היתוך זה ולהתחדד זה מזה, ללבן את הסוגיות עם הלמדנים שבחבורה ולא עם הנחשלים שבהם.

הבחור השני, בטוב ליבו, היה היחיד שצרת חברו נגעה ללבו, והוא אכן הסכים להעניק לו את מתנת הזמן היקרה. מדי יום הקדיש הבחור פרק זמן קצוב, בו למד עמו את יסודות התלמוד והקנה לו את דרך החשיבה התורנית, עד שביום מן הימים כבר לא עמדו לו כוחות נפשו.

מוחו של הנער הנחשל כמו היה סתום ונבער, יכולתו להעפיל אי פעם למדרגת 'תלמיד חכם' נראתה היתה כמו חלום תלוש מהמציאות ותחושתו היתה כי הוא משקיע לשווא. לא נותרה לו אפוא ברירה של לא לפנות לנער הלה, בשיא הרגישות, ולהודיע לו כי החברותא הסתיימה.

הלה קיבל את הדברים בפנים מכורכמות ובאכזבה ניכרת, אולם לא אמר דבר.

בסיטואציה בה פגש בו הבחור דנן, מצא אותו מייל ובוכה לאביו שבשמים וזועק מקירות לבו - שיעניק לו מאוצר מתנת חיים ויושיעו, שיפדה אותו מהצורך להיות תלוי בתלמידים האחרים ומהבושה הכרוכה בכך, ויפתח את לבבו לעמוד על סוד דברי תורתו הקדושה.

רק כעבור עשורים מאותם רגעים מרגשים ועגומים גם יחד, העיד הבחור על שהתרחש לאחר מכן. זה אכן לא קרה ביום אחד ואף לא בשבוע, אולם לאחר עבודה קשה ויסודית, תפילות רבות ותחינות מעומק לב, עמל התורה באופן בלתי מתפשר וללא לאות, הצליח הנער!

הוא צמח לתפארת והתעלה עד למדרגות גבוהות ביותר, קנה קנייני נצח בתורה הקדושה עד שהפך והיה לאחד מגדולי הדור הבא. לעומתו, דווקא הבחור שביטל את החברותא - כעדותו האישית - לא זכה לכל אותם מתנות. הוא נותר, כהגדרתו - בינוני.

דווקא הקושי, המאמץ והכבדות, הם שפעלו בסופו של דבר. בעוד שמתנת שמים לה זכו שאר הבחורים, כשרונות מולדים כאלה ואחרים, לא ממש הביאו את התוצאה.

זו לשון קדשו של רבנו האור החיים בפרשתנו, על הפסוק (כה, ז): "אֲבְנֵי שֶׁהֵם וְאֲבְנֵי מְלֵאִים לְאָפֶד וְלַחֲשׂוֹן: "צְרִיד לְדַעַת לְמָה קָתַב 'אֲבְנֵי שׁוֹהֵם וְאֲבְנֵי מְלֵאִים' בְּסֵדֶר אַחַר כָּל הַיָּא מֵינִים, וּמִן הָרְאוּי הָיָה לוֹ לְסַדְּרֵם קוֹדֵם יְהִי וְכִסְפִּי, כִּי הֵם מְעוֹלִים מֵהֵם".

בתשובתו מחדד רבנו נקודה זו, העולה מהמעשה המופלא בו פתחנו, והדברים צועקים בעד עצמם: "נִרְאָה עַל פִּי דְבָרֵיהֶם ז"ל שְׁאֵמְרוּ (יומא עה, א) שְׁהַעֲנִימֵם הֵי מְבִיאִים אֶת אֲבְנֵי הַשׁוֹהֵם וְכִי, אִם כֵּן מְשַׁלְּחֵן גְּבוּהַ הֵי מְבִיאִים בְּלֹא טוֹרַח וְיִגְיעָה וְלֹא חֶסְרוֹן כִּסֵּי. אֲשֶׁר עַל כֵּן סִדֵּר נִדְבָתָם אַחַר כָּל הַנְּדָבוֹת, שֶׁמְבִיאִין מְכִיסִים וְעַל יְדֵי טוֹרַח".

מאצרותיו ושיחותיו של הגאון רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א

למען בית ה', והממונים על המלאכה הם שיכוונו את העם ויקבעו מה נדרש בכל שלב לפי הצורך?

דברי האור החיים הקדוש שופכים אור על הענין, ומתוך כך ניקח מוסר ונפיק לקח לעצמנו בדרך עבודת הבורא יתברך, ואלו דבריו: "אולי שיכנין לומר, שלא יביאו ישראל נדבה ממין אחד או משלשה, אלא צריכין להביא מכל המינים, ואינם יוצאים ידי חובת תרומת המשכן אלא בהבאתם מכל המינים".

"והוא אומר וזאת, לומר, מלבד חיוב ההבאה עוד אני מצוה שתהיה התרומה ממינים אלו כולם, והטעם - כי אין הכנת המשכן מושלמת בחסרון אחד מהמינים".

בית שלם, מסתבר, נבנה באמצעות השלמת כל הפרטים ופרטי-הפרטים, כולל הקטנים והזניחים ביותר. לא ניתן להתקדם עם בניית בית כזה או אחר, טרם שיושלמו כל הפעולות הנדרשות לשם כך, ויהי מה.

הדבר נכון הן לגבי בית גשמי, חומרי, כאן בעולם הזה, ועל אחת כמה וכמה כשמדובר בבנין ביתו של הקב"ה. כשעם ישראל נדרש להתגייס בכל מאודו להקמת מעון לשכינה, נדרשו הם ראשית כל להבין כי אין עבודה חלקית. רק כשהכל יהיה מושלם, הפריטים, הרכיבים וחומרי הגלם ייתרמו במלואם, או אז ניתן יהיה להשלים את התהליך.

כך הדבר גם כאשר בונה אדם את קומתו הרוחנית, כשהוא חפץ להשכיח את הקב"ה בתוכו ולהכשיר את לבבו להשראת השכינה.

על האדם לדעת כי אין דרך אחרת, מלבד קיום כל חובותיו הרוחניות, ללמוד וללמד, לשמור, לעשות ולקיים את כל דברי תלמוד תורתו יתברך באהבה.

הזנחת חלק מסוים, זלזול בקיום מצוות כאלה ואחרות, תוצאותיהם הוות אסון. התוצאה הישירה היא - בנין עקום וחלקי בלבד, ונקל לשער עד כמה נורא הדבר כשמדובר בבנין רוחני, שנשמתו של איש ישראל.

אז נכון, לא כל אדם נמצא בדרגה בה הינו מסוגל להתעלות למעלה ונשגבת זו של שלימות. אכן כן, עצם העובדה שאנו עדיין חיים כאן ולא סיימנו את תפקידנו, משמע - עוד יש לנו מה לתקן ולשפר כאן, וזה בסדר גמור.

אך המטרה אמורה להיות ברורה, היעד צריך להיות מסומן מראש ועל נקודת המבט המרכזית להיקבע בהתאם לציפייה זו - "כי אין הכנת המשכן מושלמת בחסרון אחד מהמינים".

שביבי אור ניצוצות אש שלהבת מבית מדרשו של האור החיים

"וְעָשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשִׁכְנָתִי בְּתוֹכָם" (כה, ח). בציווי זה, מלמדנו רבנו, עמדו עם ישראל למבחן מכריע וגורלי, כזה שיש בו כדי לקבוע את עתידם בכל הנוגע להשראת השכינה בתוכם ולהתגלות האור האלקי ביניהם.

וכך כותב רבנו: "ולא אמר 'בתוכם', לומר, שהמקום אשר יקדישו לשכנו יהיה בתוך בני ישראל - שיקיפו המשכן בד' דגלים. ואולי כי דברים אלו הם תשובה למה שחשקו ישראל (במדבר רבה ג, ב) בקראותם בהר סיני שהיה ברור הוא מוקף בדגלי המלאכים, והוא אות בתוכם, וחשקו אהב להיות כן בתוכם, ולזה באה התשובה מבוחן לבות, ואמר וְעָשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשִׁכְנָתִי כמו כן 'בתוכם'".

הדבר נכון ביותר גם לגבי כל אחד ואחד, בבואו לבנות את ביתו ואף ברצותו להקים משכן לא-ל יתברך בתוככי נשמתו פנימה.

ברגעים שכאלה עומד הקב"ה ובוחן את הבקשה, בודק ומוודא עד כמה האדם אכן מוכן לכך ועד כמה כנה כוונתו. האם הוא באמת ובתמים חפץ להשכיח את הקב"ה בלבבו, על כל המשתמע מכך, או שמא חלילה הוא אכן רוצה בזאת - אולם לא בכל מחיר.

נדע, נזיהר ונזכור - בזאת אנו נמדדים, ועל פי זה ייקבע עד כמה תשרה השכינה בתוכנו ומה תהיה מידת הדבקות שלנו בבורא העולם, לה נזכה באתערותא דלעילא.

חיים שיש בהם בנתיבי חייו ופועלו של איש האלקים

מילותיו של רבנו מדודות בפלס ושקולות ביותר היו, משל היתה משקולת זהב בפיו. דווקא משום כך יש להתייחס לכל ביטוי שיצא מפיו הקדוש או שבא בכתב על ידו, כביטוי מדויק הממצה את הלך מחשבתו של רבנו ברמה המדויקת ביותר, ללא שמץ של גוזמה וללא כחל ושרק כהוא זה.

לנוכח עובדה זו, עד כמה מפליא לראות כיצד מתבטא רבנו בהדרת קודש ויראת כבוד כלפי גאון ישראל ותפארתו הלא הוא הגה"ק ר' חיים אבולעפיא זי"ע, וזהו כינויו בפי רבנו בהתייחסו אליו (ראשון לציון ביצה יב, א): **'מופת דורנו'**.

בעת עלות רבנו לחונן עפרה של ציון ולהשתכן אחר כבוד בארץ הקודש, כספה נפשו להתוודע פנים אל פנים לאותו נעק שבענקים, עמו היה קשור בקשר איתן עוד טרם לכן אלא שלא זכה להיפגש עמו בפועל עד אותה העת.

מקום מושבו של ר' חיים אבולעפיא היה בטבריה, משם פרוסה היתה מצודתו הרוחנית על הגליל כולו ושמעו יצא בכל הארץ, כשלצד כל זאת מקיפים אותו חבר תלמידי חכמים מובהקים משכמם ומעלה אשר שימשו לו תלמידים נאמנים וקרובים.

רבנו, אשר כאמור כמה לפגוש בו, עשה את דרכו לטבריה והועיד את פעמיו לישיבתו של ר' חיים, שם עסקו באותה העת בפלפול ברייתא דאורייתא. נכח רבנו לראות זאת, ולא אבה להפריע לסדרי הלימוד. עקב כך נכנס רבנו בלאט לישיבה, הפנה מבט מבוש לעבר ר' חיים והפטיר בשפל קול: **'מבקש אני תורה'**.

ר' חיים מצידו, אשר זה מכבר עמד על טיבו של רבנו וידע היטב כי לפניו ניצב מלאך האלקים, קם תיכף ומיד ממקומו וקרא אליו בחיבה: **'חכם חיים, בוא!'**

כאן החלו שני המאורות הגדולים להתנצח ביניהם בעומק הסוגיא, עד שכעבור שעה קלה - כשנכח ר' חיים לראות על כמה גדולה מעלת רבנו בידיעת ועמקות התורה הקדושה, לא עצר בנפשו ואמר בהכנעה: **'מבקש אני ללמוד תורה'**, בדיוק כפי שביקש רבנו שעה קלה קודם לכן.

בנתיבי החיים פרקי מחשבה ומוסר לאורו הזך של האור החיים

על דורנו, במובנים מסוימים כמובן, ניתן בהחלט להמליץ ולומר 'אכשר דרא'.

החל מאז אותו יום היסטורי - ט' באלול תרפ"ג, בו יסד הגאון ר' מאיר שפירא זצ"ל את הדרך היומית, התלכד עם ישראל סביב מסגרת משותפת ויצא לדרך ארוכה ואינסופית שכולה דביקות בהשי"ת ובתורתו הקדושה, כאיש אחד בלב אחד ויחד שבטי ישראל.

לצד זאת נוספו ברבות הימים הדרך היומית בתלמוד הירושלמי, אותו קבע כחוק לימוד הרה"ק בעל 'לב שמחה' מגור זי"ע בשנת תש"מ, הרמב"ם היומית ביוזמת האדמו"ר מליובאוויטש זי"ע וכך גם סדרים שונים שקבעו להם המוני בית ישראל בשנים האחרונות - כעמוד היומית בהלכה ועוד. כך גם בקהילות שונות נוסדו מסגרות מסודרות ותוכניות לימודים עשירות על סדר הש"ס, ההלכה ועוד.

המיוחד בכל אלה הוא ההתגשמות המיוחדת של התבטאות הזהר הקדוש (פרשת אחרי): **'קודשא בריך הוא, אורייתא וישראל - חד'**. זהו קשר ייחודי, איתן ובלתי ניתן להפרה של כל יהודי עם כלל ישראל ועם בוראו בחדא מחתא, כשכולם הופכים ליחידה אחת מלוכדת שכל כולה קיום רצון ה' ודביקות בתורה הקדושה.

ענין מיוחד זה, הדגש שיש לתת דווקא לריבוי הלומדים יחדיו - וככל שרבים הם הרי זה משובח,

מצאנו בדברי רבנו האור החיים הקדוש בפרשתנו. וזו לשון רבנו על הפסוק: **"הלא תמצא אומרם ז"ל (אבות ג, ו) אחד שיושב ועוסק בתורה שכינה עמו שנאמר (לעיל כ, כא): "בכל המקום אשר אזכיר את שמי". ואמרו על שנים ושלשה וחמשה ועשרה, וכל אחד כפי הדרגתו. ואמרו עוד (בראשית רבה עד, יז) שאין השכינה שורה על פחות מששים ריבוא, כי מטעם זה לא נתנה תורה להאבות עד שהיו הבנים במספר ששים ריבוא.**

"מכאן תקיש ותדין כי הדרגות הקדושה הם מאחד עד שישים ריבוא, וזה בבחינת המספר ובבחינת האיכות כמה הדרגות מאחד לאחד עד אין קץ".

נמצאנו למדים כי עם כל מעלתו של הלומד יחידי, גדולה לאין ערוך מעלת הלומד בחברותא. יתירה על כך דרגתם של הלומדים שלשה יחדיו וכן הלאה.

אם כן, זוהי קריאה קדושה לכל איש ישראל באשר הוא, לעודד ולפעול להקמת שיעורי תורה, לייסד מסגרות לימודיות ולכלל הפחות להשתתף בלימוד בהן, וכמובן שעלינו להיות תמכין דאורייתא ולתת לכל אותן יוזמות קדושות את היכולת הגשמית להתקיים, לפרוח עוד ועוד ולעורר בקרב המון העם - זקנים נערים וטף, תלמידי חכמים ואלה שלא זכו לכך, את חשקת התורה הקדושה.

גם אתם זכותם לישועה זכות רבנו האור החיים הקדוש?

כתבו לנו

למייל המערכת m028039999@gmail.com

או לפקס 02-5385689

או בנדרים פלוס - באר ישראל

אור הישועות מכתבי הלומדים

ישועה כנגד התחזיות השחורות של הרופאים

שח הגה"צ **רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א**: ישועות רבות ונפלאות זכו לראות אלה שקיבלו על עצמם להגות בקביעות בספר הקדוש **אור החיים**. אחת מהן היא סיפורו המפורסם של הגאון הצדיק **רבי הלל שלעזינגער זצ"ל**, שמלמד אותנו על כוחה של אמונה והתמדה.

רבי הלל, שזכה להערכה רבה בעולם התורה, נישא אך לצערו, במשך שנים רבות לא זכה לפרי בטן. לאחר ניסיונות רבים ולבכות שבורים, פנה בלית ברירה לרופא גדול ומנוסה, שנחשב מהמומחים בתחומו. הרופא, שבחן את הממצאים הרפואיים, פסק באופן נחרץ: **"רבי יהודי, כאשר יצמחו עשבים על כף ידי - אז ייוולדו לך ילדים!"** דברים אלו נאמרו מתוך כוונה ברורה להניא אותו מלהמשיך ולנסות, שכן לשיטתו, הסיכויים שיביא ילדים לעולם היו אפסיים.

רבי הלל, ששמע את הדברים הקשים, לא נתן לייאוש להכריע אותו. במקום להיכנע למציאות כפי שהוצגה בפניו, הוא החליט לפנות למקום שממנו נובעת הישועה האמיתית. בלי להתמהמה, עלה לציונו של האור החיים הקדוש בהר הזיתים. שם, בינות לעצי הזית, מול ציונו הקדוש, שפך את ליבו בתפילה רוויית דמעות וקיבל על עצמו התחייבות: **בכל שבוע ילמד מספרו הקדוש של האור החיים, אור החיים על התורה**, באופן קבוע ומתמיד.

ואז אירע הנס. כעבור שנה בדיוק, נולדה בתו הבכורה של רבי הלל. ההתרגשות וההודאה לה' מילאו את ליבו, והאמונה בכוחו של הצדיק רק התחזקה. במשך השנים, זכה רבי הלל להקים דור ישרים מבורך של תלמידי חכמים וגדולי תורה. מבין צאצאיו נמנים הגאון הצדיק רבי משה הלבערשטאם זצ"ל, חבר הבר"ץ של העדה החרדית בירושלים; הגאון רבי סנדר פריינד זצ"ל; והגאון רבי משה נחום שפירא זצ"ל.

סיפור זה ממחיש את גודל מעלתו של לימוד תורת הצדיקים ובמיוחד כוחו של ספר אור החיים. הוא מעיד על כך שבזכות אמונה פשוטה ותפילה ממעמקי הלב, אפשר לזכות לישועות גדולות גם במצבים שנראים אבודים לחלוטין, ואסור ליהודי להתייאש כלל.

מתיבתא אור החיים

דבר מועט. וע"ע בפנים יפות שהוסיף דגם האשה צריכה להסכים שבעלה ימכור תכשיטיה, שאין לאיש למסור תכשיטי אשתו, ולכן הוצרכו שיבאו ביחד האנשים והנשים. וכן כתב במשך חכמה (פר' תרומה) 'מאת כל איש' ולא מאת כל אשה, שמאשה שיש לה בעל אין מקבלין גבאי צדקה דבר מרובה, וכדתנן בשקלים (פ"א מ"ג) שנשים וקטנים אין שוקלים.

והנה בריטב"א (קידושין לו.) כתב: איכא דקשיא ליה היכי אמרינן הכא דכי כתיב בני ישראל ממעט בנות ישראל, אם כן היאך נשים נודרות ונודבות קרבן, דהא כתיב בפרשה בני ישראל, ואיכא למימר דהא רבינהו רחמנא התם מודכתיב איש איש לרבות את הגוים שנודרין ונודבין נדרים ונדבות כישראל (חולין י"ג ב') וכל שכן נשים, והא דכתיב (שמות כ"ה ב') דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה ואפילו הכי כתיב (שם ל"ה כ"ב) ויבואו האנשים על הנשים, לא קשיא, דהתם נשים מעצמן הביאו ולא נצטוו בכך, אי נמי דנדבה הוה וכבר נתרבו נשים בנדר ונדבה כדכתיבנא. ע"כ. וכע"ז כתב הרמב"ן, ולכאורה נראה דסבירא להו כרבינו דהותר לנשים לתרום, אלא שלא נצטוו על כך.

וראה עוד בשו"ת ויען יוסף (גרינוולד) שהביא דברי הריטב"א ותמה עליו, ח"ל: ולי העני קשיא לי על דבריו, מהא דאיתא בריש מס' תרומות חמשה לא יתרומו וכו', ופי' הרע"ב דילפינן לה מקרא דויקחו לי תרומה בני ישראל ולא עכו"ם איש ולא קטן וכו' עיין שם, והוא מהירושלמי שם, ואי כדברי הריטב"א א"כ תהא אשה ג"כ פסולה לתרום תרומה, אלא ודאי כיון דאיצטריך בני ישראל למעוטי עכו"ם ליכא למשמע מינה למעט נשים. וי"ל עוד כיון דכתיב מאת כל איש, האי כל אתי לרבווי נשים, ודברי הריטב"א צע"ג. ע"כ.

שנתן, יכולים לקחת מן היתומים, מפני שאפשר שעל ידי שראו בני אדם שיתומים האלו נתנו קונים כבוד, ולבסוף הוא שבח להם, וגם האשה אם בעלה הוא עשיר מופלג ודאי שבעלה לא היה מקפיד על מה שנתנה יכולות הן לתת, וגם כן השוע משום שכמו שכולם נותנים לא היה צריך שהוא נותן כ"כ שירד מנכסיו, ובענין זה אין כבוד גדול מזה מלמשכן בין לנדיבים בין ליתומים וכן האנשים מומן ההוא כולם נתעשרו מאד, וזהו הייתור 'מאת' לרבות היתומים 'כל' לרבות הנשים 'איש' לרבות השוע כדכתיב איש 'נדיבות יקום' (ישעיה לב ח). ע"כ.

ובשו"ת רב פעלים (ח"ג חו"מ ס"ד ט) למד מדברי רבינו שכל דבר שבא לכפרה בכה"ג מקבלים מן הנשים אפילו דבר מרובה ע"ש. והביא כן מדברי מהר"ח פלאגי ז"ל ברוח חיים (יו"ד ס"ו רמח אות ו') שציין בדין אין מקבלים מהנשים וכו' את דברי רבינו דאם היה הגביה לצורך כפרה הותר.

אמנם בספורנו בפרשת ויקהל (שמות לה כב) כתב בפסוק 'ויבאו האנשים על הנשים', עם הנשים המתנדבות באו האנשים שלהן להסכים בנדבה, כדי שיקבלו הגבאין מהן, שאין מקבלין מן הנשים אלא

כתב רבינו (שמות כה ב): עוד נראה בדקדוק אומרו ג' ריבויים אלו מאת כל איש שלא היה לו לומר אלא מאשר ידבנו וגו', ואולי שנתכוין הכתוב לרבות ג' פרטים שישנם בהדרגה משונה בדין הצדקות מכל ישראל והם היתומים והנשים והשוע, היתומים כמו שאמרו במסכת בבא בתרא (ח' א) אין פוסקים צדקה על היתומים ואם לעשות להם שם מותר, הנשים כמו שאמרו בסוף מסכת בבא (ק"ט ט) שאין לוקחים מהנשים אלא דבר מועט, ואמרו עוד שם כי מועט ומרובה הוא לפי ערך מה שהם הנשים וכמעשה רבינא שלקח שרשרות זהב מהם ואמר כי בערך בני מחוזה דבר מועט הוא, שוע כמו שאמרו בבבא בתרא (שם) שאסור לגבאי צדקה לתובעו ולגבות ממנו וכו' וכמעשה הובא שם (תענית כ"ד א) עוד שהיו נשמיים הגבאים מהתראות לפניו לבל יהיה מצר לעצמו ויתן מה שאין בו כח ליתן, והנה בנדבת המשכן אמר ה' למשה שיקח מהג' הנזכרים, והוא מה שריבה בג' הריבויים יתומים נשים שוע, את לרבות הנשים, כל לרבות היתומים, איש אשר ידבנו לבו זה שוע כמשמעו שמשלשתם יקח אפילו דבר גדול. ע"כ.

מבואר בדברי רבינו שבנדבת המשכן הותר לקחת מתנה מהנשים, ואפילו דבר גדול, וביאר רבינו בטעם הדבר לפי שהוא לכפרה, ודבר שהוא לכפרה הותר לקחת מהנשים.

ותלמיד רבינו במאור החיים כתב לפרש טעם הדבר באופן שונה, ח"ל: טעם שאמר ג' ריבויים 'מאת כל איש' וכו', דע שאמרו חז"ל שהיתום והאשה והשוע פטורים לתת צדקה (יו"ד ס"ו רמח), היתום משום שאין לו מי יפרנסו, והאשה מפני שבחיי בעלה אין לה מגרמה כלום, והשוע משום נדיבותו יכול ח"ו לבא לידי צורך, אבל אם הוא נדבת קודש ויש שם לכל מי

בפרשתנו מציין האור החיים כיצד ניתן בית המקדש. התדע היכן כתב זאת רבנו? (א) פרק כה פסוק ב. (ב) פרק כה פסוק ט. (ג) פרק כה פסוק לו. תשובה מגליון קודם: פרק כב פסוק י.

מצא חיים
חידה שבועית בעיון
דברי האור החיים

שם הזוכה
בעליון פר' ויגש:
הרב אליעזר
זויטש, בני ברק

פתרונות יש לשלוח לא יאוחר מיום רביעי בשבוע בלבד לכתובת דוא"ל: m028039999@gmail.com או בפקס 02-5385689 או 'נדרים פלוס' - באר ישראל.
על מנת להשתתף בהגרלה: 1. יש לציין כתובת מדיקת וטלפון. 2. לציין בראש הדף עבור חידון 'ובחרת בחיים' ושם הפרשה. 3. בני חו"ל מתבקשים לכתוב כתובת (אדרעס) בארץ ישראל למקרה של זכיה, שישלח לשם.
בין שולחי התשובות תערך הגרלה על סידור מתיבתא (או על ספר אחר הקיים במלאי כפי שיקולי המערכת).

מחברים להיום
לשמיעת שיטורים ודרשות
חייגו: 02-803-9999

